

SZÁSZBEREK

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOM

1.	BEVEZETÉS, KÖSZÖNTŐ	3
2.	SZÁSZBEREK BEMUTATÁSA	5
3.	ÖRÖKSÉGÜNK.....	8
4.	TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA	19
5.	A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK	33
5.1	ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ	33
5.2	KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA	69
6.	JÓ PÉLDÁK: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK, KERÍTÉSEK, KERTEK, ZÖLDFELÜLETEK	73
7.	JÓ PÉLDÁK: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK, EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK	76

1. BEVEZETÉS, KÖSZÖNTŐ

*„A szülőföld szálai örök összekötők
a tájjal és a földdel, amiből az ember lett,
és amivé lesz, és nem szakadhat el soha”
(Fekete István)*

Az építészet érzéseket kelt az emberekben. Az építész dolga az, hogy ezeket az érzéseket még jobban felerősítse. Amikor építünk gondoljunk arra, hogy az épület az örökkévalóságnak készül.

A kézikönyv bemutatja Szászberek község természeti környezetét, épített örökségi és természeti értékeit, mindazon elemeket, melyek a településre jellemzőek.

A kiadvánnyal segítséget szeretnénk nyújtani az építetőknek, akik itt szeretnék leélni az életüket, álmaik házáat itt képzelik el. A kézikönyv útmutató a településről, melyben bemutatásra kerül Szászberek jelenlegi településképe és ezáltal a megépítendő épület helyszíne kibontakozik előttünk és az építészeti ajánlások alapján környezetbeillő épület valósulhat meg. Segítség szeretne lenni a tervezőnek is, aki igyekszik megrendelője elképzelését műszakilag és esztétikailag megvalósítani úgy, hogy környezetbeillő, esztétikus és az építetőknek is tetsző házat tervez. Továbbá segítség a kivitelezőnek, aki az apró részleteket is úgy tudja megépíteni, hogy ügyel a helyes arányokra és messzemenőleg figyelembe veszi a helyet, ahová megvalósítja az épületet.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelezőnek, de figyelembe véve a leírtakat a település fejlődése tudatos formálódás eredménye lesz.

A kézikönyv folyamatosan formálódik a létrejövő újabb és újabb épületek, műtárgyak, természeti környezet folyamatosan alakítják, bővítik tartalmát.

A kézikönyvben nem tudjuk feltárni a település teljes egészét, nem tudunk bemutatni minden épületet, de törekszünk a legjellegzetesebb, a település karakterét, arculatát meghatározó példákat bemutatni a teljesség igénye nélkül.

Célunk, hogy a kézikönyvet olvasó, lapozgató reális képet kapjon Szászberekről és áttanulmányozva a kézikönyvet kibontakozzon előtte a településkép.

Ajánljuk mindazok figyelmébe akik építkezni, felújítani, bővíteni szeretnének és azoknak is akik csak álmodoznak, vagy szeretnék jobban megismerni környezetüket, és ajánljuk azoknak is, akik érdeklődnek a település iránt.

2. SZÁSZBEREK BEMUTATÁSA

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSKÉP, TELEPÜLÉSKARAKTER

Szászberek Jász-Nagykun-Szolnok megye nyugati részén, az Alsó-Jászság szélén található Szolnoktól 17 km-re. A települést dél-keletről a Jászapáti felé tartó út, a Császárok útja, nyugatról, pedig a Jászberény felé tartó 32-es főútvonal határolja. Van vasútállomása is az Újszász-Vámosgyörk-i vonalon. Természetes határa a Zagyva folyó.

Szászberek település nevének első fele valószínűleg a török idők előtti németajkú telepések meghonosodására emlékeztet, valamint a berek elnevezés a lakott terület vízjárta, nádas-cserjés-ligetes környezetére utal, jelentése vízparti bokros hely, amelynek mai emlékei a gyöngyvirágos tölgyfaerdők, fűzligetek. Gazdag élőhelyet talál magának az őz, a fácán, a mezei nyúl is. Ősszel a szászbereki határ átvonuló szálláshelye a vadludaknak és a ritkaságszámba menő fekete gólya csapatoknak.

“A község fejlődése szorosan kapcsolódik a környező települések és a kiterjedt tanyavilág tájtörténeti eseményeivel (Besenyszög, Zagyvarékas, Jászsószentgyörgy).

A község igazgatási területe Besenyszög határával együtt valószínűleg már a honfoglalás előtt is lakott terület volt. Bár a külterületen régészeti ásatásokat nem végeztek, a település határában egy rézkori (badeni kultúrából származó) idol töredéke került elő.

Első írásos említése Zsigmond király 1435-ben kelt Rozgonyiakhoz szóló levelében említik és a király uralkodása alatt templomos helyként jegyzik Zazberegh-et. Később adományozás és zálogba adás révén Gutti Ország Mihály és Losonczi Albert később László lettek a terület birtokosai, majd a Báthoryak kezére került a falu határa.

Az írások szerint a XV. század elején a községi rangban van, majd 1489-ben mezővárosként említik a Heves vármegyéhez, majd Külső-Szolnokhoz tartozó települést.

1552 évi török hadjárat feldúlta a határt, de a lakosság hamarosan visszatért és újjáépítették a falut. Ebben az időben jellemző tájhasználat az ártéri gazdálkodás, a rideg állattartás. A jobb minőségű talajokon árpat, zabot, búzát termesztettek, a legelőkön juh- marha-, és ló tartás folyt. A község a török hódoltság idején is lakott terület a török defter szerint (1571). A település határa a hatvani, majd a szolnoki szandzsákhöz tartozott ekkor.

A 17. század közepétől Váczy Mátyás a helység birtokosa, majd 1672-től a Kamara bérelte a szászbereki határt. A XVIII. században a pusztán néhány zsellér család élt, majd az 1680-as évekbeli török-tatár betörések egy időre ismét lakatlan pusztává tették.

Csomortányi alesperes így ír 1712-évi beszámolójában „Száz Berek mindenivel elfogyott és elpusztult”. Az évszázad további részén az Orczy és az Eszterházy család tulajdona a település határa. Az Orczy család zselléri rétegre épülő uradalmi gazdálkodás folytatott, ezért Szászberek nem nyerte vissza falu rangját. Elsősorban külterjes juhtartással, szarvasmarha, sertés és ló tartással és gabonafélék termesztésével foglalkoztak az itt élők.

Az 1792. évi dézsmajegyzék is még pusztának nevezi a közigazgatásilag Besenyszöghöz tartozó területet. 1870-es évektől apusztá öröklés és vásárlás folytán a Kohner család tulajdonába került, majd 1876-tól Jász-Nagykun-Szolnok megyéhez sorolták és a XIX. század végére az itt élők száma elérte a száz főt. A falu birtokosainak egyre több munkást kívánó nagyüzemi jellegű - kisvasúttal is ellátott – uradalmi gazdálkodása határozta meg a község gazdasági életét. Egy 1927-ben fogalmazott leírás szerint “a lakosok foglalkozása kivétel nélkül gazdasági cselédek, uradalmi alkalmazottak, gazdatisztek”. Az uradalomban nyugati fajtájú állatokat (szarvasmarha, juh és ló), magyar sertéseket (szőke mangalica) tenyésztettek, boltgárkertészetet és gépállomást működtettek. (Felsőszászberek, Alsószászberek), valamint dohányföldjeik voltak a Bogárzó és a Daruháti földeken.

A szászbereki tanyavilágot övező községeket 1944. novemberében vették birtokba a szovjet csapatok. A II. világháborút követően a lakosság száma ugrásszerűen megnövekedett a Zagyvarékasról (Alsószászberekre) és Jászsószentgyörgyről (Felsőszászberekre) áttelepülő családoknak köszönhetően. Emellett a környező tanyákon élt a lakosság jelentős része (Berenta, Daruhát, Szabolcsi-rész, Hosszúhát, Alsótanya). Az 1946-ban megalakult földosztó bizottság 1900 kataszteri hold termőföldet mért ki 218 családnak. Az új földtulajdonosok szövetkezeti formában művelték a szántókat, kukoricát és búzát termeltek első sorban.

A község Besenyszögtől való elszakadását és a mai elnevezését és 5237-2-15/1950 számú belügyminiszteri rendelet állapította meg.”

(Forrás: Adatok Szolnok megye történetéből)

A XX. század második felére jellemző (a tulajdonviszonyokban is bekövetkezett) változások: a mezőgazdaság többszörös átalakulása, nagyüzemmé fejlesztése, hatalmas állattartó telepek létesítése, majd azok elnéptelenedése és a közlekedés, szállítás megnövekedése, úthálózat fejlesztése, mind nyomon követhető a települést környező táj jelenlegi szerkezetében, hasznosításában, táji látványában.

A település mai tájhasználatát meghatározza a gazdasági és közlekedési környezet, a szomszédos települések iparfejlesztései, (Zagyvarékas, Jászberény, Szolnok) természetvédelemhez (pl.: Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet, Natura 2000 területek) szorosan kötődő, természeti értékekben változatos táji

környezet (Zagyva folyó és hullámtere, Zagyva-holtág) és annak mentén lévő természetes és mesterséges növénytakaságok) és az itt élő állatvilág.

Szászberek Szolnok város agglomerációjához tartozó település ugyan, de önálló életet él. A település jó infrastruktúrája, magas színvonalú általános iskolája, a lakópark, és az ipari parkon belüli várható beruházások esélyt adnak az itt lakók számára, hogy biztonságos és kulturált környezetben, jó anyagi körülmények között éljenek.

A község területén az erdőtársulást a fűzligetek, tölgy-kőris-szil ligeterdők, pusztai tölgyesek, gyöngyvirágos tölgyesek képviselik. Jellemzők a szikes puszták, sziki rétek. A madárvilágra jellemzők a kóborlásuk során idevetődő pusztai ölyv vagy a kis vércse. Említhetjük még a fácánt és a vadkacsát. A nagyvadak közül leginkább az őzek fordulnak elő.

Szászberek község Jász-Nagykun-Szolnok megye északnyugati részén, a Zagyva folyó bal partján fekszik. Északon Jászsószentgyörgy és Jászládány, keleten Besenyszög, délen Zagyvarékas, nyugaton Újszász és Jászboldogháza határolja.

A napfénytartam átlag éves szinten 2000 óra. Az évi középhőmérséklet átlagban 10,2-10,3°C. A csapadék éves átlagban 520-550 mm. A téli időszakban 35 hótakarós nap várható, átlagos maximális hóvastagság 18cm. Talaja főként a löszös üledéken képződött agyagos vályog összetételű, nagy szervesanyag tartalmú réti talaj. Természetes élővizei a Zagyva, a Kender és a Szászberek-ér, de határát átszeli a Háromházi- és a Szászbereki-csatorna is.

A település két részből áll: Alsó-Szászberek és Szászberek. Alsó-Szászbereket a hajdani tanyacentrumot, ma főként állattenyésztő családok lakják. Szászberek hálós településszerkezetű.

A jelenlegi lakosok száma 1018 fő. A második világháború után 600 főre növekedett a lakosság száma. Az ötvenes évek végén már 1300 lakosa volt, majd ez a hatvanas évek végére rohamosan csökkent az infrastruktúra hiánya miatt. Napjainkban a legjelentősebb változás a település lélekszámának és korösszetételének pozitív alakulása. Fiatalodik a falu, több a 19 év alatti lélekszám, mint a 60 év feletti. A már említett fejlesztések hatására. 2001 óta összesen 48 családi házat vettek birtokba tulajdonosai, amely a meglévő beépített ingatlanok közel 30 %-a. A lakások építése 2008- tól jelentősen lecsökkent.

A településképet meghatározza a település központjában lévő modern templom, a mellette lévő egykori Kohner kocsiszín felújított épülete, a tér túloldalán álló községháza és az egykori kastélyból átalakított általános iskola. A településközponton túl a településképi meghatározói a lakóutcák rendezett, harmonikus képe. Ugyancsak a településképhez tartozik a község jelentős gazdasági telephelyének az országos útról jól látható lerakata és a volt akkumulátorgyár épületegyüttese. Jászládány felé az útról jól látható a félbehagyott ipari építkezés.

A településképi meghatározója még a mezőgazdasági területek, a Zagyva folyó és Alsó – Szászberek lakótanyákkal és gazdasági épületekkel vegyes arculata.

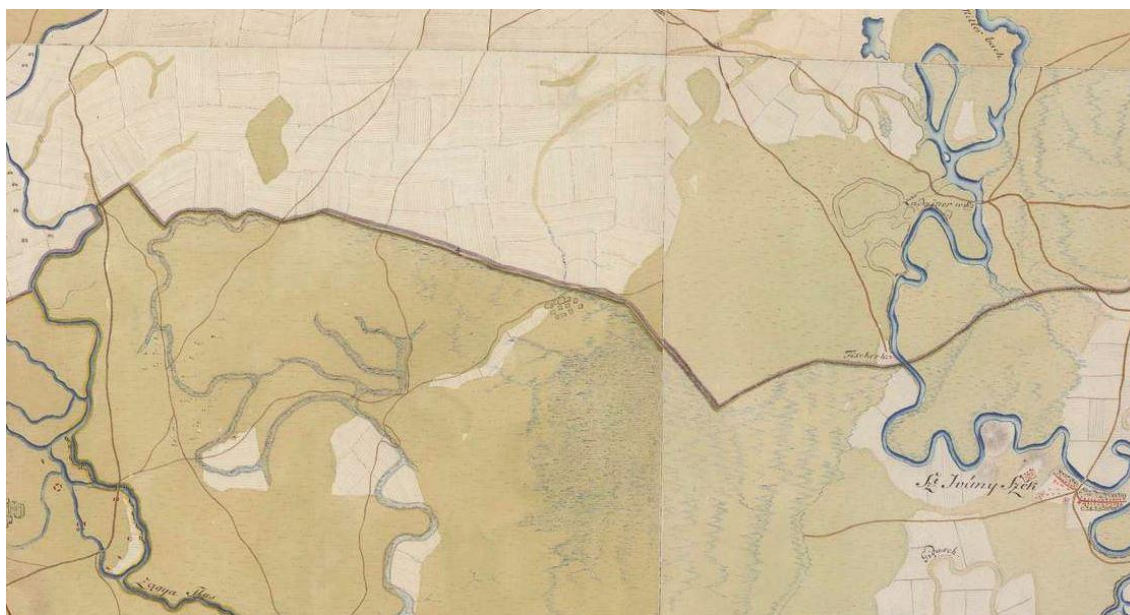
3. ÖRÖKSÉGÜNK

„Az összetétel előtagja a szász népnév, utótagja pedig a berek 'vízparti bokros, cserjés hely, kis erdő.' „A XV. század első felében még községi jogállású települést 1489-ben már mezővárosként említik. Ezt a rangot nem sikerül megőrizni, a XVI. sz. elején ismét faluként tűnik fel. 1552-ben a törökök feldúlták, de 1553-54-ben lakói új telepeseikkel kiegészülve visszatértek és a falut újjáépítették. A török időkben kezdetben a hatvani, az 1570-es évektől a szolnoki szandzsákhhoz tartozott. A hódoltság idején lakott hely volt, de az 1680-as években elnéptelenedett a török-tatár pusztítások miatt. A XVIII. században a pusztán néhány zsellér család élt. 1828-ban ismét lakatlan helyként említik, azonban a század közepétől több mint ezer főre emelkedett az itt élők száma. 1878 körül a báró Kohner család kezére került Szászberek.

Községgé alakulása előtt a puszta területén három nagyobb központ volt: Alsó- és Felső-Szászberek, illetve Daruhát. 1950-től önálló község lett Szászberek néven.

Kialakulás történetéből következően, mérnökiileg tervezett utcahálózat jellemzi.”

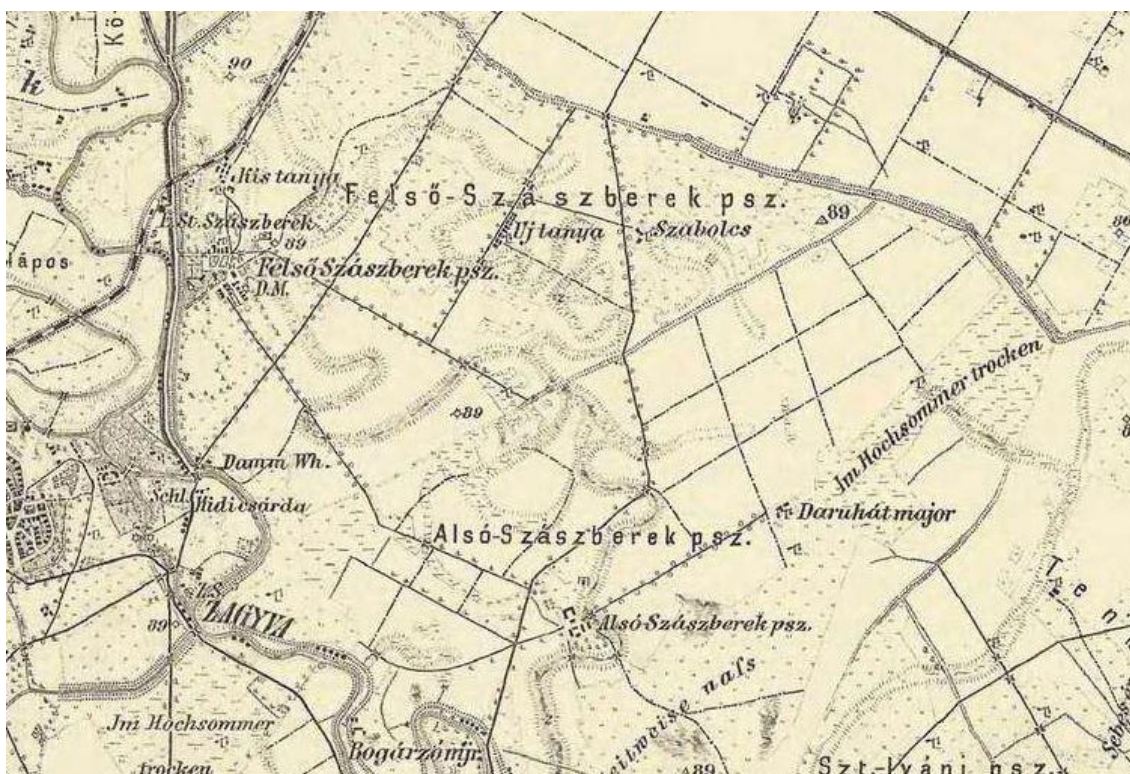
(Forrás: Adatok Szolnok megye történetéből)

I. Katonai felmérés (1763 - 1787) térképe, melyen Szászberek önállóan még nem létezik

II. Katonai felmérés (1806 - 1887) térképe Szászberek (Felső – Szászberek puszta) településről

III. Katonai felmérés (1869 - 1887) térképe Szászberek településről

Ez után lakossága folyamatosan emelkedett, melyben szerepet játszott új birtokosainak egyre több munkást kívánó nagyüzeminek is mondható - kisvasúttal is ellátott - uradalmi gazdálkodása. A puszta közigazgatásilag Besenyszöghöz tartozott, de a két világháború között a szászbereki lakosok kérték önállóságuk kimondását, akkor még sikertelenül.

A szászbereki tanyavilágot övező községeket 1944. november 4-11. között vették birtokba a szovjet csapatok. Az 1945-ös földreform során 218 családnak 1900kh földet osztottak ki.

A községgé alakulás előtt a szászbereki határban három nagyobb központ volt, Alsó- és Felső-Szászberek, illetve Daruhát.

1948. július 1-jétől jegyzői kirendeltség működött a pusztán. A belügyminiszter 1949-ben engedélyezte Besenyszögtől való elszakadását, Szászberek önálló községgé alakult. A községi tanács 1950. október 24-én alakult meg.

A településen országos védelem alatt álló művi érték nem található. A település jellegzetes, helyi értéket képviselő épületei a következők:

Kohner-kúria

Szászberek, Kossuth L. út 196.

“A kúriát a Kohner család 1901-ben építtette, szecessziós stílusban. A szomszédos Orczy kúriával (melyet a világháborút követően lebontottak), üveg folyosó kötötte össze. Az épület a II. világháborúban megsérült, a tetőt ekkor lebontották és lapos tetőt alakítottak ki, államosították és 1954-től iskola került elhelyezésre a falai között. Az épületet 2000-ben felújították, jelenleg is iskola üzemel a kúriában.

Kochner Adolf művészetpártoló volt, jelentős gyűjteményt hozott létre, anyagi helyzete megrendülésekor a gyűjteményt elárverezték.

A török időkben Szászberekpuszta Váczy Mátyás tulajdonát képezte, akinek a fia, Váczy György teljesen eladósodott, és a területet a (jász)alsószentgyörgyi lakosoknak adta zálogba. Az alsószentgyörgyiektől orczi Orczy (I.) István szerezte meg Szászberekpusztát, mégpedig oly módon, hogy rávette az előjáróságot, hogy engedje át neki az 1720. évi országos nemesi összeírás idejére a pusztát az annak birtoklását biztosító oklevelekkel együtt, mert ha az összeírásban feltüntetik, hogy Alsószentgyörgynek pusztája is van, igen magas adót vetnek ki rá. Az összeírás után azonban Orczy nem adta vissza a birtokot, és hogy könnyebben megtarthassa, galánthai herceg Esterházy Miklós segítségét kérte, akinek a támogatásért cserében átengedte Alsószászbereket, míg ő maga Felsőszászbereket tartotta meg. 1859-ben Felsőszászberek tulajdonosa báró Orczy (I.) György cs. kir. kamarás volt, aki az újszászi uradalmat is bírta. A báró 1871-ben hunyt el, örökösei a birtokot és a gazdatiszt által lakott kúriát 1878 körül eladták a Kohner családnak.

A szászbereki báró Kohner família vagyonát Kohner Zsigmond alapozta meg, aki a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank alelnöki posztját töltötte be, a Kohner és Fiai kereskedelmi cég vezetője volt, m. kir. udvari tanácsosi címet viselt, valamint a pesti izraelita hitközség elnökeként működött.

Besenyszögön és Szászbereken Kohner Zsigmond bátyjának, Kohner (I.) Károlynak 1893-ban 5831 katasztrális holdnyi birtoka volt, 1897-ben Kohner Zsigmond, Kohner (I.) Károly és Kohner Adolf együttesen 12 580 katasztrális holdnyi területtel rendelkezett itt, a familiának mindkét településen volt kúriája. A magyar bárói rangot Kohner Zsigmond fiai, dr. Kohner Adolf és Kohner Vilmos (Willy), valamint fivérének, Kohner Ágostonnak a fiai, Kohner Alfréd és Kohner Jenő nyerték el 1912-ben "szászbereki" előnévvel.

A báró Orczy család itteni hatékonyan és jól gazdálkodó uradalmát a Kohnerek továbbfejlesztették, és egy országos hírv mintagazdaságot alakítottak ki Szászbereken a XIX–XX. század fordulóján. Különösen az uradalom állattenyésztése volt jelentős, borzderes és szimentáli szarvasmarhákat, hidegvérű lovakat, valamint magyar mangalicákat tenyésztettek a birtokon, amelyen 17 kilométer hosszú saját gazdasági kisvasút is működött. A birtok gazdálkodását Terlanday Sándor agrármérnök irányította.

Az itteni rezidenciát 1901-ben emeltette a Kohner család szecesszió stílusban, a kúriát a régi Orczy-féle klasszicista kúriával – amelyet a II. világháború után lebontottak – üvegfolyosó kötötte össze. A kúria bal oldali rizalitja egykor egyemeletes volt, a jobb oldali rizalit felett pedig trapézoromzat húzódott. A közölt archív kép tanúsága szerint eredetileg egy torony is állt az épület hátsó homlokzatán.

A családból Kohner Adolf művészetpártolása igen jelentős volt, 1902-ben – koronghi Lippich Gusztáv főispánnal – ő alapította meg a szolnoki Művésztelepet, a Szolnoki Művészeti Egyesület alapító-elnöke volt, és magára vállalta az egykori szolnoki vár helyén felépült művésztelep parkosítását is. A művésztelep festői gyakori vendégek voltak a szászbereki kúriában, leggyakrabban Fényes Adolf tartózkodott itt, aki nyaranta gyakran hetekig a báró vendégszeretetét élvezte. Itt festett képeiből több a házigazda képtárába került. Kohner Adolf Bartók Béla népzenei kutatómunkáját is támogatta anyagilag. A bárót a régészet is érdekelte, a szántás során előkerült leleteket – amelyek a visszaemlékezések szerint bronzból készült csákányok, sarlók, karperecek és ruhadíszek voltak – az egyik melléképület falára helyeztette fel.

Az 1929–33-as nagy gazdasági világválság idején Kohner Adolf anyagi helyzete is megrendült, képgyűjteményét ekkor elárverezték. A báró örökösei azonban szászbereki birtokukat és rezidenciájukat meg tudták tartani, 1935-ben Kohner Adolf örököseinek – valamint Kohner Istvánnénak és a kiskorú Kohner Erzsébetnek és Évának – még jelentős földterülete volt a település határában.

A II. világháború idején a kúria megsérült, a helyreállítás során emeleti részét, oromzatait, tornyát és tetőzetét le kellett bontani. Az államosított kúriában előbb az újonnan földhöz juttatott családok részére lakásokat alakítottak ki, majd 1952-ben iskolát helyeztek el benne. Napjainkban is ezt a célt szolgálja a 2000-ben felújított épület.

A kúria régi parkja ma már nincs meg, kisebb részét újratelepítették, nagyobb részét azonban felparcellázták és házhelyeknek osztották ki. A park két régi medencéje közül az egyik ma is megvan egy családi ház udvarán, továbbá a Kohner család háborúban hősi halált halt tagjának szobra is magánterületen található.

A kuria szabadon álló, földszintes, (eredetileg) megközelítően téglalap alaprajzú épület. A kúria homlokzatait és sarkait klinkertéglából kirakott díszítőelemekkel látták el. Az egyenes záródású ablakok felett szegmensíves faltükrök láthatók.

A főhomlokzat $A+(2+(1+A+1))+2$ osztású, középen 2-2 dór jellegű oszlopon nyugvó, félköríves záródású árkádokkal ellátott, mellvédes, falsíkba simuló tornác húzódik, amelynek ajtajához lépcső vezet fel. A páros oszlopok felett, az ajtó két oldalán férfifejjel, füzérekkel, és szalagokkal díszített domborműves kartusok láthatók 3-3 szál búzával. Az oldalrizalitok ablakainak faltükrői felett szintén domborművek láthatók füzér-, gyümölcs-, és figurális díszítéssel. A főhomlokzat bal szélén a homlokzat síkjától hátravont falszakasz húzódik, amelyen egy toszkán oszlopokkal övezett félköríves záródású ajtó nyílik. A bal oldali oldalhomlokzat 2+2, a jobb oldali oldalhomlokzat 3+1+A+V osztású. A hátsó homlokzathoz bővítményt építettek, így ma már csak a homlokzat két szélén lévő – 1-1 ablakkal ellátott – egykori oldalrizalitok láthatók. A kúria alatt pince húzódik, amelynek szegmensíves záródású, keretelt, stilizált zárókövekkel díszített ablakai a lábazatban nyílnak. “

(Forrás: Virág Zsolt: Magyar kastélylexikon)

A Kohner kastély mellett meglévő kocsisín hányattatott sorsa nemrégiben megoldódott és a Kohner örökség megőrzése pályázat révén az épület felújítva és közösségi tér funkcióval újra pompájában tündököl és a modern templommal, az iskolával az új polgármesteri hivatallal együtt a település főterét díszíti.

Az épület kívül belül felújításra került, a belső termek hiánypótlóan közösségi rendezvényeknek adnak helyet. A nagyterem mellett kisebb termek és szociális helyiségek állnak rendelkezésre.

Az épület előtti tér is megújult, elhelyezésre került Dr. Báró Szászberki Kohner Adolf szobra, körülötte pedig új közpark alakult ki.

A Kohner örökségeken kívül a település újabb kori épített örökségének része az új templom. A községnek 1438-ban Szűz Mária tiszteletére emelt temploma volt. 1571-ben még templomos hely, de az 1680-as években a török – tatár pusztítás következtében egyháza elenyészett. A falu birtokosa, a Váczy család a szomszédos Jászsószentgyörgyre költözött, s megengedte, hogy az alsószentgyörgyeiek az elpusztult templom köveit elhordhassák, és a két harangot elvigyék. (A harangok 1781-ben még megvoltak). A XVIII-XIX. században a puszta Jászsószentgyörgy filiája, a XX. század elején azonban egyházilag már az újszászi katolikus plébániához tartozott. A településnek sokáig nem volt temploma, majd 2003-ban készült el az új, modern római katolikus templom.

“A szászbereki templomot Gereben Gábor és fia, Gereben Péter tervezte. Minderről kis faragott kőtábla tudósít a 2003. május 24-én felszentelt templom falán. A szentelést is celebráló Keszthelyi Ferenc püspök neve elsőként szerepel e táblán, hiszen elévülhetetlen érdemei vannak abban, hogy 2000-től megindulhatott és befejeződhetett az építkezés. A templom kivitelezői Bozsó László és fiai voltak. Nem szól persze a tábla további családi vonatkozásokról: Gereben Gábor nagybátyja Terlanday Sándor, aki

hajdanán szászbereki gazdálkodó volt, s akinek nevét a templom előtti kis tér őrzi.

A szászbereki római katolikus templom külsejében első pillantásra talán merev, de inkább rejtélyesnek, hűvösnek mondható. Fölül, a sima falak tetején a felső ablaksáv lejtősen fut a templomot alkotó két tömb közül az egyik, a főutca felé eső kisebbiken. Az esőcsatorna, mely a főhomlokzaton fut le, a főbejáratától jobbra, kissé hátrahúzva, diszkréten beleszorítva egy negatív sarokba, ami a főtömeg előreugratásából adódik.

Lent az épülethez készített egyetlen figurális dísz fedi a csatornát. A kedvesen pufók, angyalfejű bronz halacska - Stromfai Krisztina szobrász alkotása - kőmedencébe köpi a vizet.

A kiemelt főtömegem nem középre esik a bejárat, hanem jobbszélre, így az is leolvasható, hogy a natúr kőfal vastagsága 60 centiméter. E falsáv felül kicsiny toronyba fut ki, rajta a kereszt, mögötte a harang. Hátul e tornyocskának megvan a párja - s bent e kettőt köti össze egy tekintélyes, hosszanti fatartó. Ennek vonala s kapcsolódása a kétoldali ferde felületekhez már egyértelművé teszi a képletet: a tető befelé lejt és elöl gyűjti össze a vizet, kapcsolódva a halhoz. Fontos tehát a víz - ez volt Gereben Gábor alapgondolata, ami számos asszociációt rejt: például az élő testünket alkotó fontos elem, a nemrégiben átért tiszai és zagyvai árvizek s persze a Biblia.

Mintha egy hajó, egy fából ácsolt bárka alatt járnánk, s ezt erősíti meg a fönt végigfutó ablaksáv. Ami elegendő fényt ad akár télen is, de két függőleges, keskeny ablak még adódik hozzá. Jobbról bevetülő fényükkel a tér két leglényegesebb pontját emelik ki: a keresztelő medencét és az oltárt, melyet Molnár C. Pál festménye díszít (a korábbi, de a második világháborúban elpusztult kápolna számára készítette). Kő és fa a két építőanyag, amely a belső térben is megjelenik, a padlón csiszolt kőlap formájában, s gonddal faragott kőrészletek a falakon. A település múltjával magyarázhatóan kevés épített emlék maradt fent, de azt a keveset gondosan őrzik és a kocszín felújításával, környezetrendezésével egy hangulatos főtér jött létre ahol a régi és modern találkozik.”

(Forrás: Szászberek Község honlapja)

4. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

A belterület nagy része jellemzően lakóterület családiházas lakóingatlanokkal. A település központi részén a lakóépületek mellett intézményi területeket találunk, ahol a település igazgatási, oktatási, egészségügyi, kereskedelmi létesítményei találhatók. Az intézményi területek egy területegységen találhatók, egymáshoz térben közel az általános iskola, a római katolikus templom, a polgármesteri hivatal, az orvosi rendelő, az óvoda, gyógyszertár, ABC áruház és piac.

A belterületen kisebb családi vállalkozások található családiházas környezetben, valamint a belterület peremrészén az egykori Szász – Akku már nem üzemelő gyára. A belterülethez közel, de külterületen található a temető, valamint a KITE szászbereki lerakata.

A település zöldterületeihez soroljuk a település jelentős méretű sportpályáját és a díszparkokat, valamint játszóteret.

Szászberken jellemzően a beépítésre szánt területek a belterületen találhatók. A beépítésre szánt területek zöme lakóterület. A településen a beépítés intenzitása és jellege alapján jellemzően kertvárosias és a peremterületeken falusias lakóterület alakult ki. A beépítésre szánt területek kisebb hányada településközpont terület, ahol a lakó és intézményi területek vegyesen találhatók.

A település történetéből adódóan történelmi településrész nem alakult ki, azonban az utcák jellege a beépítési típusok miatt az újabb kori épületek folyamatos építése miatt mégis több településrészt le tudunk határolni a belterülete, a külterületen pedig Alsó Szászberek tekinthető egy külön egységnek.

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSRÉSZ

A belterület egy része a jellemzően az 1960-70-es években épült tipikus kockaházak sora, melyek köze egy-egy sátoztetős, vagy tetőtérbeépítéses épület is beékelődik, de az utcák zömét az oldalhatáron álló, sátoztetős családiházak alkotják.

Jellemzően előkerttel épültek ezek a házak, mely a fejlődés egyik jellemzője volt a XX. század közepétől. Ebben az időben már a megnövekedő gépjármű forgalom miatt

igyekeztek az épületeket nem az utcavonalra, hanem beljebb építeni, hogy az utcazaj és por ne zavarja az ott lakókat.

A tipikus házak négyzetes alaprajzúak, jellemzően sátoztetősök, a bejáratot több kialakítás is jellemzi, egyes esetekben az utcai homlokzat egy beugratott részéről előtérrel közelíthető meg a bejárat, míg másik esetben hátulról vagy oldalról, utcaképi elemet nem képezve juthatunk a belső térbe.

A tipikus ablak 3 szárnyú „tüzép” típusú volt, majd a folyamatos felújítások miatt műanyag vagy fa kétszárnyú ablakokra cserélték ki.

Szászberken teljes utcák épültek ezekből a típusházakból, jellemzően megegyező előkertmérettel, azonos épületmagassággal és tetőhajlásszöggel.

Általánosságban elmondhatjuk, ezen a településrészen a kialakulthoz igazodva oldalhatáronálló beépítést kell alkalmazni, és a szomszédos telkeken lévő lakóházakhoz hasonlóan sátoztetős házat, az utcaszakaszra jellemző tetőhajlásszöggel építsünk.

Szászberken jellemző a telkeken lévő épületekre, hogy a főépület mögött jellemzően alacsonyabb épületmagassággal gazdasági épület van. Több esetben ezeket a gazdasági épületeket átalakították, vagy újakat építettek, itt kapott helyet a garázs és a tárolók is. Javasolt a tárolók, a kiegészítő épületrészek főépülettel együtt tervezése, mert így összhangban, esztétikusan megvalósulhat a telek beépítése. Ugyanez

igaz a kerítésekre is melyek a lakóházzal együtt egységet képeznek. Figyeljük meg a településen a kerítések jó példáit és azokhoz hasonló, lehetőleg áttört kerítést építsünk. Az áttört kerítés kertünk átszellőzését biztosítja, valamint a kert szépségeit megmutatja.

VEGYES BEÉPÍTÉSŰ TELEPÜLÉSRÉSZ

Szászberken a település nagy részén a folyamatos beépítések, átépítések, telekmegosztások eredményeként vegyes beépítésű településrész alakult ki. Jellemzően a telkeken oldalhatáronálló, előkertes a beépítés, azonban az épületek különböző típusúak megtalálható az utcára merőleges gerincű ház tetőtér beépítéssel, vagy nélküle, mellette sátortetős és itt-ott emeletes lapostetős épületek is épültek az adott kor divatja szerint.

Javasoljuk a településrészen a környezet figyelembe vételét, szakemberrel konzultáljunk a telek beépítéséről, megfigyelve a jobbra – balra mellette lévő épületet, és ehhez megválasztva az építendő épületünk előkertjét, épületmagasságát, tetőformáját és hajlásszögét. Törekedjünk arra, hogy újabb típusú épületet ne építsünk, az utcában lévő típusok közül próbáljunk küllemében hasonlót választani.

MODERN TELEPÜLÉSRÉSZ

Az ország többi településéhez hasonlóan az 1980-as években Szászberken is megjelentek az utcára merőleges gerincű tetőtér beépítéses épületek. A tömeges lakásépítés hatására utcákat osztottak ki, jellemzően a település szélén és hasonló épületekkel építették be őket.

Jellemzően a falazott oromfal egy síkban van a földszinti fallal és a jó térkihasználás miatt ide nyílászáró került. Egyes

esetekben a tetőtéri részen erkélyt alakítottak ki, de több

épületnél inkább teraszt építettek a hátsó udvar felé, mely a kertkapcsolatot biztosítja.

A tetőtérbeépítéses épületekkel Szászberken egy kertvárosias kultúra kezdett elterjedni, sok városlakó kiköltözött a csend és nyugalom miatt és életvitelében városi környezetet teremtett. Jellemzően már ezeknél a típusú házaknál nem gazdasági épületek épültek a kertekben, hanem a házzal egybeépítve, vagy külön garázs és tároló egység. A kertet pedig jellemzően pihenőkertnek használják, füvesítve, díszcserjékkel.

KISTELKES, ÚJ ÉPÍTÉSŰ TELEPÜLÉSRÉSZ

Szászbereken az 1990-es években egy addig még parcellázatlan területet osztottak szét mérnöki tervek szerint és a kistelkeken földszintes, új típusú épületeket építettek. A területet a helyiek lakóparkként emlegetik, mert jellegében hasonlít a városi lakóparkokra.

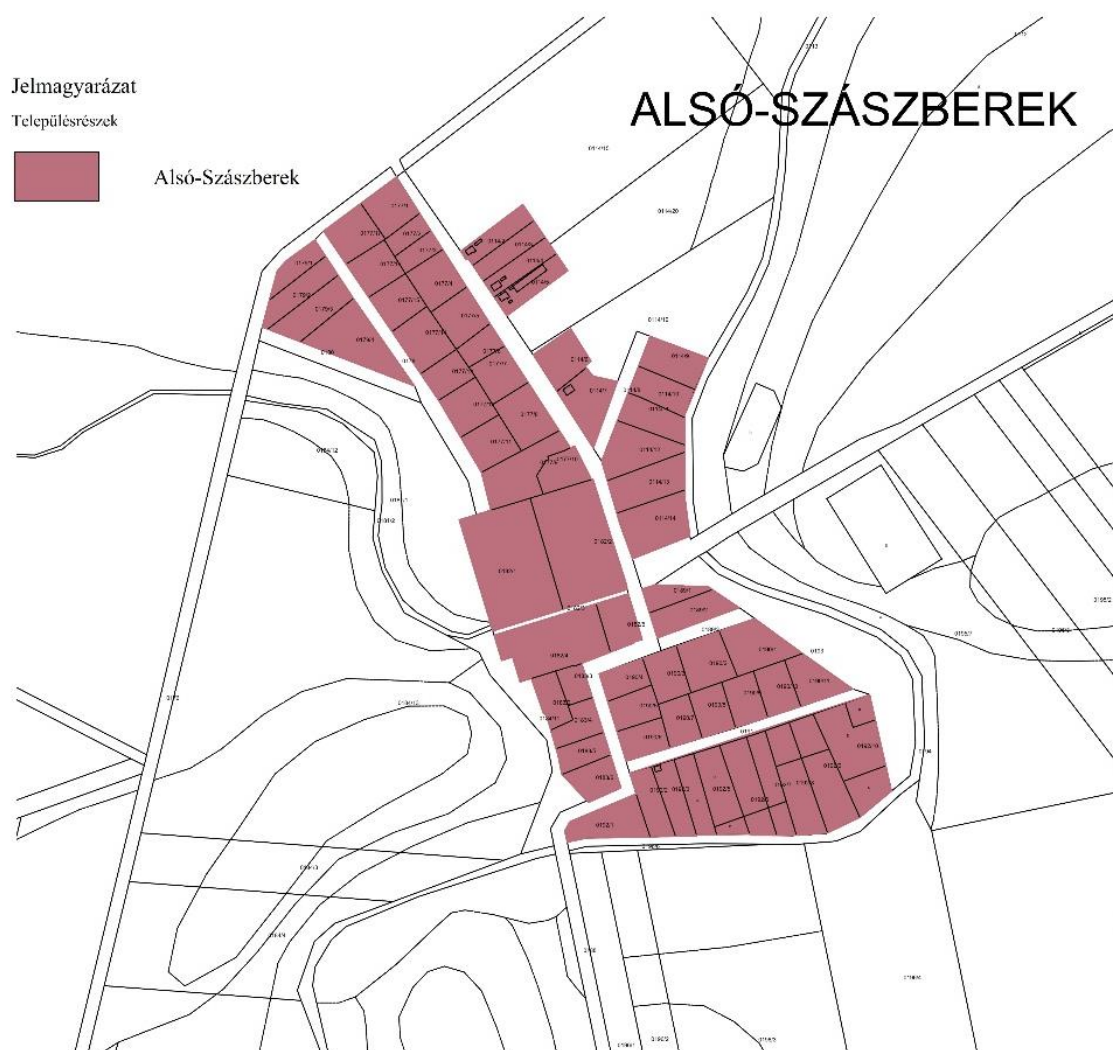
A terület egy zártabb világ, magasabb és zárt kerítésekkel, melyek mögött csak sejteni lehet az épület alakját. A tetőhajlásszög jellemzően alacsony, bár magastetősek a házak, de tetőtérbeépítés nem alakul ki és általában tagoltak az épületek, így különböző tetőidomokkal találkozhatunk. Egyik – másik tető művészen összetett, sok helyen tornyokkal, ki és beugrókkal szabdalt.

ALSÓ - SZÁSZBEREK

Szászberek központjától pár kilométerre a külterületen van Alsó – Szászberek, az egykori majorság.

Néhány családi ház alkot kis utcarészletet, melyek közül a Kökényes – tanya kedves színfoltja a településrésznek.

A turizmussal foglalkozó tanya korhű felújítása, a tanyaépülethez tartozó állattartó épületek kialakítása, az apró részletek, mind gondos tervezés eredményei. Az épület színvilága, a fehérre meszelt falak, a sötétbarna nyílászárók és kerítés, mind a hajdanvolt idők világát idézi.

Alsó-szászberek néhány lakóháza egymástól térben távolabb helyezkedik el, nem egységes utcaképet képez, azonban megállapíthatjuk, hogy a településrészen a földszintes épületek a jellemzőek, a tipikus utcára merőleges gerincű tornácos, vagy anélküli lakóház. Építés esetén javasolt ennek a formának a megőrzése.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET - KÜLTERÜLET

Szászbereken jellemzően a beépítésre nem szánt területek a külterületi egybefüggő területek. Az Alföldi településekhez hasonlóan, viszonylag nagy a külterület.

Szászberek külterülete alapvetően mezőgazdasági táj. Jellegzetessége a volt Zagyva-kanyarulatokat felhasználó belvízelvezető árok- és csatornarendszer által felsabdalt „magaslatok” hullámszerűsége, az emellett kialakult erdőszűrt területek és az anyagnyerő gödrök terepfelületén okozott tájsebei.

Jelenleg elsősorban a mezőgazdasági tájhasználat (szántóföldi művelés, legelőgazdálkodás, állattartás), valamint a mezőgazdasághoz köthető ipari és szolgáltatási célú gazdasági tevékenység, kismértékben erdőgazdálkodás, és a vízgazdálkodás alá eső területek jellemzik a település igazgatási területének hasznosítását.

Szászberek lakossága a táj természeti adottságait kihasználva földművelésből és állattenyésztésből élt. A község termőtalajai változó minőségűek. A legjobb minőségű földek 15-20 AK, a termőterület jelentős része 13-15 AK minőségű, de akad kisebb AK földterület is. A vízjárta, szikesedésre hajlamos földeken korábban rizst is termesztettek.

A település határának birtokviszonyai a középkortól a közelmúltig változtak. Az uradalmi birtokokon gabonanövények termesztése, legeltető állattartás folyt. A vízjárta határban termett, építőanyagként is szolgáló nád, gyékény felhasználása volt jellemző. A két háború közötti nagybirtokon a korszerű, gépesített földművelés és állattenyésztés, valamint mezőgazdasági termékek tárolása, feldolgozása folyt.

A II. Világháborút követő földosztások, majd a téjesesítéssel a kollektív tagsága művelte az szászbereki, alsószászbereki, daruháti földeket. 1949-ben megalakul az első szövetkezet. Az akkori községben a Béke TSzCs (168 kh-on 12 fő), a Kossuth Tsz. tagsága 1955-től dolgozott a határban, majd Alsószászberken 1958-ban létrejött a Mező Imre TSz. Az uradalmi gépállomás 1949-től Állami Mezőgazdasági Gépállomásként üzemelt.

Szántóföldi kultúrákkal (rizs, gabona félék, takarmánynövények) és állattartással (tejelő marha-, és juhtartás, baromfi telep) foglalkoztak. A rendszerváltást követően a község határának birtokviszonyaira jellemző, hogy korábbi nagyüzemi gazdálkodó szervezetek helyét, a nagyobb gazdaságok (Zagyvarékasi Béke Tsz.), egyéni gazdálkodók, és őstermelők vették át.

Jelenleg a szántóföldi növények termesztése a legmeghatározóbb a község külterületén. Jelentős méretű rét-legelő területek találhatók a szikesedésre hajlamos részek felszíni vízfolyások, árkok mentén (Kender-ér), és a hajdani állattartó területek-telepek szomszédságában (Daruhát, Szent Istváni major - Zöllei-major).

A szántóföldi művelésű határrészekén gabonaféléket (búzát, árpát), takarmány- és ipari hasznosítású növényeket, kukoricát, trikálét, lucernát, napraforgót, silókukoricát, stb. termelnek.

Szászberek hagyományaiban legeltető-állattartó település. A középkortól a külterjes állattartás (juh, szarvasmarha, ló és sertés) a jellemző. A 19. század második felétől a rideg állattartás visszaszorult, és az istállózó állattartás került előtérbe. A Nagy Háborút követően a korszerű nagyüzemi jellegű majorokban (Kohner uradalom) gazdaságosabb (jobb hús és tejtermelő fajták) szarvasmarha fajta (borzderes és szimentáli fajta), hidegvérű és melegvérű lovak, magyar mangalica sertés jellemzi az állatállományt.

A múlt század második felében nagyterjedésű területeken állattenyésztésre (Daruháti major állattartó telepek: baromfi, juh, szarvasmarha), valamint terménytárolásra és feldolgozásra rendezkedtek be (Nagy-major). Napjainkban a gazdasági környezet változásának következtében a majorok nagy része üresen áll, vagy alig kihasznált. Az épületállomány állaga romlik, (lassan el is tűnik) így a táj látványa helyenként emiatt zavaró. (Alsószászberek környezete). Külterületi majorok, volt és jelenleg is üzemelő állattartó telepek nagyrészt burkolt úton megközelíthetőek és a lakott területek közelében találhatók.

Szászberek igazgatási területe az Alföld flóraidéke tiszántúli flórajárásba tartozó kistáj. Potenciális erdőtársulásai közül a fűzligetek, a tölgy-kőris-szil ligeterdők (*Quercus-ulmetum hungaricum*) alkották, azonban ezek mára a túlnyomó mezőgazdasági területhasználat miatt szinte teljesen kipusztultak. Napjainkban Szászberek külterületén erdőgazdasági területek elsősorban a Zagyva hullámterében lévő lágylombos ligetes facsoportokra, az őshonos fűzfajok a jellemzők.

A termőhely típusnak megfelelő telepített keménylombos, erdők (kocsányos tölgy *Quercus robur*) található a településtől északra, illetve a Zagyva mentett oldalán és a holt-Zagyva mellett. Az erdőgazdálkodási területeken fiatal- és középkorú erdők találhatóak.

A települést észak-északkelet irányából határoló külterület tájképileg is jelentős eleme a Tyukász vagy Fácános erdő, mivel az alföldi pusztai tölgyesekhez hasonlít. A mesebelihez hasonló kerek erdő közepén vadászház és fácánnevelő található. (fellelhető keményfás ligeterdő maradványai: tölgy, kőris, szil fajok, kökény, egybibés galagonya, kecskerágó, stb., cserjefajok, az erdő szélein itt is megtalálhatók a védett réti őszirózsa egyedei, telepei. A vadászházhoz vezető utat telepített vadgesztenye fasor kíséri. A belterületen, a hajdani vízfolyás mentén akácos, tölgy elegyes erdősült terület található jóléti funkciója nincs.

A külterületen lévő kisebb erdősült területek fehér akác és nemes nyár fajaik.

Szászberek külterületén látványban is jelentősek a tájat, az élővilág sokszínűségét is gazdagító, kanyargó vízfolyások megjelenése a település környezetében.

Természetes vízfolyások (Zagyva-folyó és ártere a megközelíthetlensége miatt kevésbé jelentős-, a Zagyva-holtágak, amik nagy jelentőséggel bírnak a község tájképének meghatározásában) és a mesterséges csatornarendszerek (belvízelvezető-csatornák) is megtalálhatók a község külterületén.

A településen a történelmi és a mai időkben is az ipari-gazdasági tevékenység elsősorban a mezőgazdasági tevékenységhez (szántóföldi termeléshez, állattartáshoz) és a megtermelt javak feldolgozásához, tárolásához és az kötődik.

A XIX. század második felétől kerékgyártó, kovács, bognár, szíjgyártó, lakatos élt a faluban uradalmi alkalmazásban. 1925-ben már asztalos, bognár, építőmester, gépész, borbély kisiparos lakott itt. Az uradalomban istálló, hodály, ököristálló, kocsmaház, dohányzók háza, és két cselédház volt. A Kohner család tulajdonában a hajdani Zagyvavölgyi Tejértékesítő Rt. központja is Szászberken volt. Emellett két tejbegyűjtő állomás, két daráló, és két gabonarakár működött. A kereskedelmet egy szatócsbolt és egy kocsmaképviselelte.

A múlt század második felében az uradalmi majorok helyén mezőgazdasági központokban gabonátárolók és gépállomás, és ipari üzemként a Szászakku akkumulátorgyár működtek. A település jelenlegi gazdasági fejlődésében meghatározó Szolnok közelsége és a 32. számú közút, valamint a Jászládányra vezető út kiépítése. A közelmúltban iparterületet alakítottak ki a két lakott településrészt összekötő út mentén és 2008 őszén elkezdődött egy biomassza-erőmű és pelletgyártó üzem építése a helyi ipari parkban.

5. A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

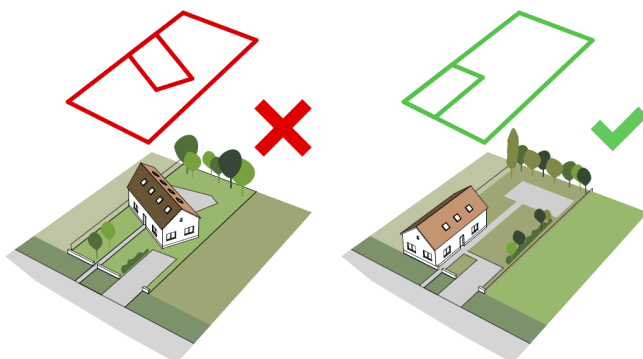
5.1 ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

A kézikönyv fejezete segítség szeretne lenni, megfogalmazva a belterület sokszínűségét, de mégis egységes településképet, ajánlást próbál adni arra, hogy hogyan őrizhetjük meg Szászberek hangulatát, hogyan erősíthetjük a kialakult hagyományokat, hogyan építhetünk modern, de nem hivalkodó épületet.

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS

Az általános településrészen megállapíthatjuk, hogy oldalhatáronálló beépítés alakult ki. A területen tipikus négyzetes alaprajzú kockaházakat találunk, sátozott kialakítással. Nem javasolható más típusú tetőforma, a házak átépítése, felújítása során törekedjünk az eredeti forma megtartására, inkább bővítsük

az épületet, mint tetőtér beépítésben gondolkozunk. A más típusú tetőforma és magasság megtörné az egységes utcaképet. Az oldalhatáronálló telepítés kedvez a telekhasználatnak. A kialakult előkertet tartsuk meg, mert szép kertrendezéssel esztétikus környezetet alakíthatunk ki és az előkert megtartásával a harmonikus utcakép megőrzésre kerül.

ÉPÜLETMAGASSÁG

Ezen a területén szinte azonos épületmagasságokkal találkozunk. A településrészen a földszintes házak a jellemzők.

A meglévő épületek közé, mellé hasonló épületmagasságot javasunk, mert a túl magas épület megtörné az utcaképet, túl hivalkodó lenne és esetlegesen a szomszéd telek benapozottságát is korlátozná.

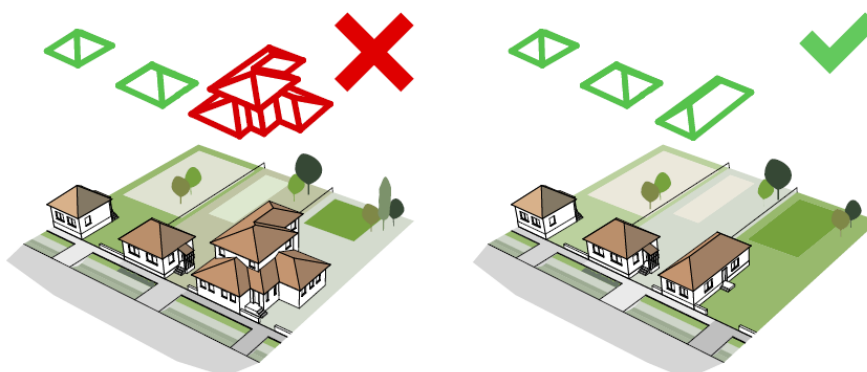
TETŐHAJLÁSSZÖG

Ezen a területrészen a tetőhajlásszög szinte teljesen egyforma, vagy nagyon közeli, szűk tartományban mozog. Nem jellemző az utcára merőleges nyeregtető, lapostető és javasoljuk továbbra is megőrizni ezt a településképet, a meglévő épületek közé a meglévőhöz igazodó tetőhajlásszög illik. A magastetős épületek építése nemcsak településképi szempontból, de a hagyományok őrzése miatt is javasolt. A településrészen nem elterjedt a túl alacsony és a túl meredek tetőhajlás. Javasolt ennek a tendenciának megőrzése.

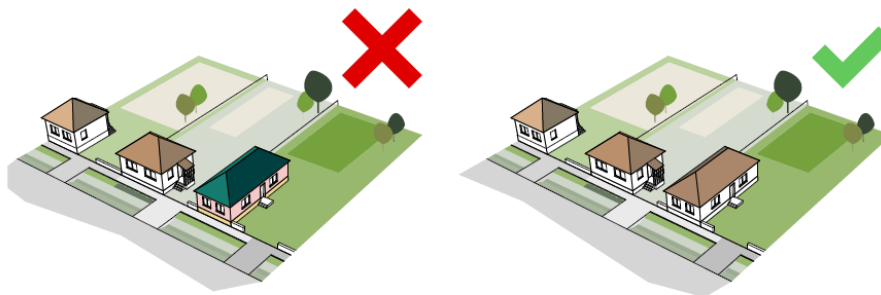
TETŐFORMA

A településrészen a kialakult tetőforma a sátoztető. Egyes utcaszakaszokon manzardtetővel is találkozunk. Más típusú tetőforma nem alakult ki és javasoljuk, hogy az utcára merőleges gerincű nyeregtetőt, a túl összetett tetőformával együtt ne válasszák.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

A településrészen jellemzően pasztel színvilágú, de nem egyforma színű épületek épültek. Javasoljuk, hogy nagyon rikító színeket ne alkalmazzanak és kerüljék a fémlemez, vagy zsindely fedést.

KERÍTÉS

Szászberken ezen a településrészen az áttört kerítés a jellemző, amit továbbra is meg kell őrizni. Kerüljük a teljesen zárt kerítés építését, mert nem tudjuk megmutatni házunk és kertünk szépségeit.

Egyes házaknál fémbetétes kerítéssel, míg máshol fabetétes kerítésekkel találkozunk. Jellemző a falazott lábazat és kerítésoszlop. Javasoljuk a kerítésmezőket áttört kivitelben építeni és minden esetben az épület és a kerítés színvilága legyen összehangolt, harmonikus.

A teljesen zárt kerítés nem elfogadható

Ajánlott áttört kerítés építése, mely
1/3-ad lábazat, 2/3-ad áttört rész

TORNÁCOK, ELŐTEREK

A településrészen a kockaházaknál tornácokkal nem találkozunk. Sok esetben előtér, vagy éppen terasz biztosítja a bejutást a lakásba. Ez az átmeneti tér sokszor nemcsak a belépés tere, hanem egyúttal a pihenés, a családi rendezvények kinti helyszíne is lehet.

A tipikus kockaházaknál már nem épültek tornácok, hanem az életvitel változásával veranda, majd előszoba alakult ki. Ezek a helyiségek már zártak, fedettek, eredetileg beépítettek. Mintegy zsilipet képeznek a külső és belső tér között.

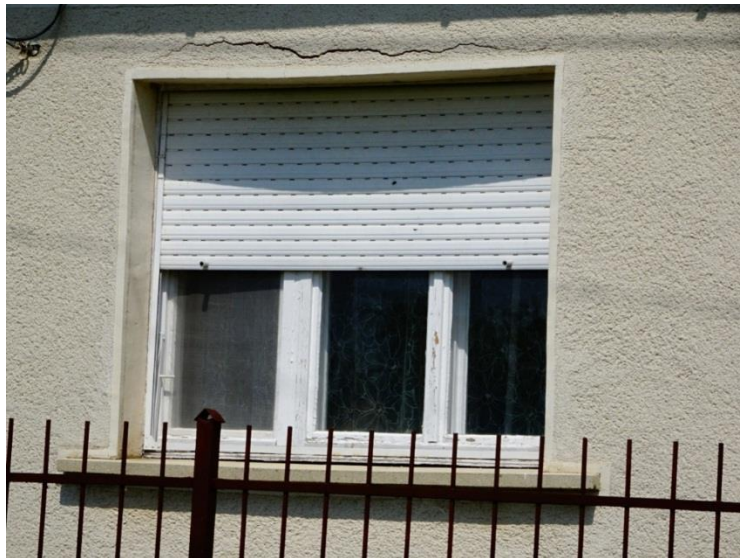

Javasolt a ház bejáratánál, előteret, teraszt vagy tornácot kialakítani, ami mintegy átmenet a kinti térből a benti tér felé. Az épület bejáratánál egy átmeneti zónát képez, így elkerülhetjük a belső tér hirtelen lehűlését télen és ugyanennek jótékony hatása nyáron is érződik, amikor a forróság nem árad be a lakásba.

AJTÓK, ABLAKOK

Elképzелhetetlen a ház ablak nélkül, amely egyszerre jelenti a világosságot, a fényt, a kapcsolatot a

külvilággal. A kockaházaknál klasszikus háromszárnyú ablakai is átalakulnak, az utóbbi idők utólagos hőszigetelése nyomán eltűnnek. Felváltja a kétszárnyú ablak műanyag, vagy nívósabb fa kivitelben.

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt, tömör épülettömeget ezzel nyítjuk meg, ez teremti kapcsolatot a külvilággal.

Javasoljuk a ház tömegéhez és színvilágához megválasztani a nyílászáró színét, és formáját. Az utca homlokzaton érdemes a sötétítés és napvédés módját is jól megválasztani, mert egy-egy spaletta, redőny, zsalugáter a ház díszé lehet. Javasoljuk a nyílásméret megőrzését, mert azt átalakítva a ház jellege megváltozik, továbbá lehetőleg azonos osztású nyílászárók kerüljenek azonos falszakaszokra.

A kockaházak ajtóinál egykor a kétszárnyú ajtókat részesítették előnyben praktikussági okokból. Azonban a bútorok átalakulásával, a lapraszerelt bútorok megjelenésével az ajtó méretek is csökkentek.

A tipikus kétszárnyú ajtó középen osztott, fából készült és a legtöbb esetben bevilágító ablak volt rajta.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

A település képét nagymértékben befolyásolja a színvilág, az épület külső megjelenése mellett.

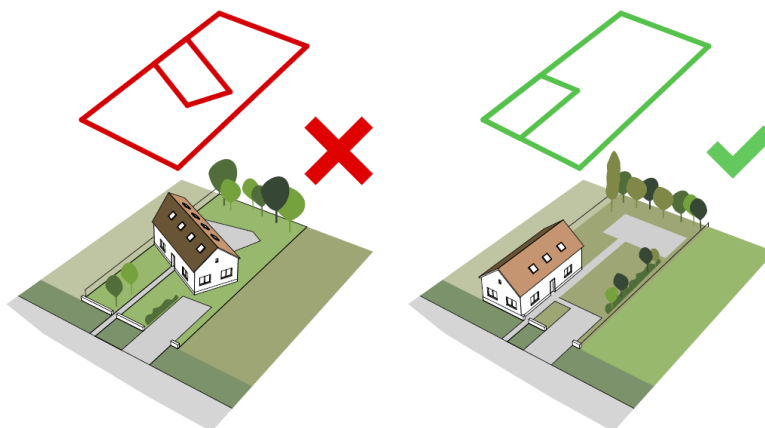
A tipikus kockaházaknál jellemzően kőporozást használtak, sok esetben felületi mintával gazdagítva. Jellemzően sárga, drappos színeket használtak, a lábazat pedig más anyagból, más színnel készült.

VEGYES BEÉPÍTÉSŰ TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS

A vegyes beépítésű településrészen bár az épületek sokfélék, a telepítés oldalhatáron álló a családiházak esetén. Jellemző az előkert, melynek mérete utcán belül általában azonos. Továbbra is tartsuk meg ezt a beépítési módot, nem javasolható a zárt sorú vagy ikres beépítés, mert túlzottan zárttá válna az utcakép és a hagyományos rendet megtörné.

ÉPÜLETMAGASSÁG

A településrészen az épületmagasságok bár nem egyformák, de nem nagy eltérések. Jellemzően földszintes vagy földszint és esetleg egy emeletes épületek épültek. Sok esetben egy-egy utcaszakaszon azonos a magasság. A meglévő épületek közé, mellé lehetőleg hasonló épületmagasságot válasszunk, mert a túl magas épület megtörné az utcaképet, túl hivalkodó lenne és esetlegesen a szomszéd telek benapozottságát is korlátozná.

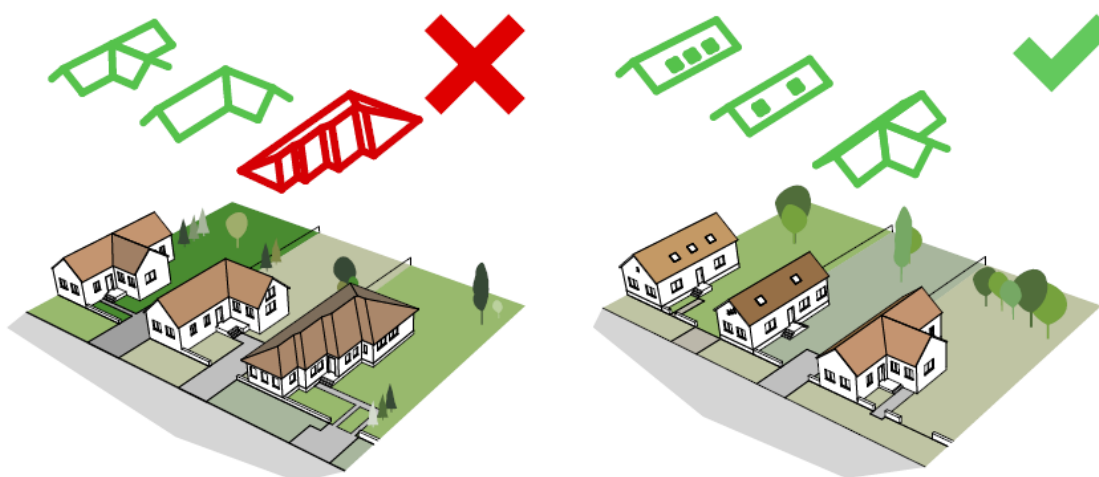
TETŐHAJLÁSSZÖG

A területen a tetőhajlásszög változó, de nem jellemző az alacsony tetőhajlásszög. Javasoljuk továbbra is megőrizni ezt a településképet, a meglévő épületek közé a meglévőhöz igazodó tetőhajlásszög illik.

TETŐFORMA

A településrészen a tetőforma utcára merőleges nyeregtető és sátoztető. Nem jellemző az összetett tetőidom, így javasoljuk, hogy ezt a típust ne válasszák.

A kialakult rendet érdemes megtartani, mert általa az egységes, hangulatos utcakép megőrzésre kerül.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

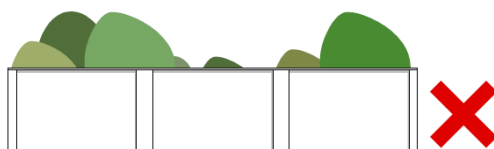
A településrészen jellemzően nem egyforma a színezés, de hasonló a színvilág. Kerüljük a túl élénk, rikító színek használatát.

Anyaghasználat tekintetében jellemzően a vakolt, nemesvakolattal felületkezelt fal, vagy kőporozott fal, a jellemző. Amennyiben tetőfelújításra kerülne sor lehetőleg égetett agyag terméket válasszunk.

KERÍTÉS

A településrészen az áttört kerítés a jellemző, amit továbbra is meg kell őrizni. Kerüljük a teljesen zárt kerítés építését, valamint a nádszövetborítás sem elfogadható. Kerítés anyaghasználatánál ne használjunk trapézlemez, vagy hullámlemez, mert tájjidegen.

A falszerű, zárt kerítések nem elfogadhatók

Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és 2/3-ad áttört résszel

TORNÁCOK

Szászberken a település történetéből adódóan nem jellemző a népi lakóház.

A népi jellegű lakóház inkább csak részleteiben mutatja az egykori lakóháztípusok fő jellemzőit, a deszka oromzatot és a díszes ablakokat, valamint deszka kerítést.

Az egy-két fennmaradt átépített, átalakított népi lakóház tornáca mára beépült, funkciója nem maradt meg. Az életvitel átalakulásával, ma már a háztípusok is mások lettek és az átmeneti tér jellege is megváltozott.

*Sok esetben az előtér közvetlenül a kapuval szemben néhány lépcsőfokkal magasabban helyezkedik el.
Az újabb épületeknél újraértelmezésre került a tornác és helyette előteret alakítottak ki.*

AJTÓK, ABLAKOK

A vegyes településrészen a nyílászárók is sokfélék. Találkozunk tipikus háromszárnyú ablakkal, és különböző méretben kétszárnyú ablakokkal is.

Az ablakok keretezése mindig hangsúlyos eleme volt a homlokzatoknak. Sokszor csak színezéssel, míg máskor a homlokzatból kiemelkedő stukkószerű díszítéssel látták el az ablakokat.

Sok esetben a bejáratí ajtó a hátsó homlokzaton található, így nem képez utcaképi elemet. Helyette megjelenik a kapu, amely a köz és magánszférát választja el.

Egyes esetekben a tornácról nyílik az ajtó, mely ma már az esetek többségében egyszárnyú. Egy-egy átalakítás során az ajtókat is kicserélik, sok esetben műanyag nyílászáróra és jellemzően ajtókeretezés, vakolatdíszítés kerül teljesen, vagy részben az ajtó köré.

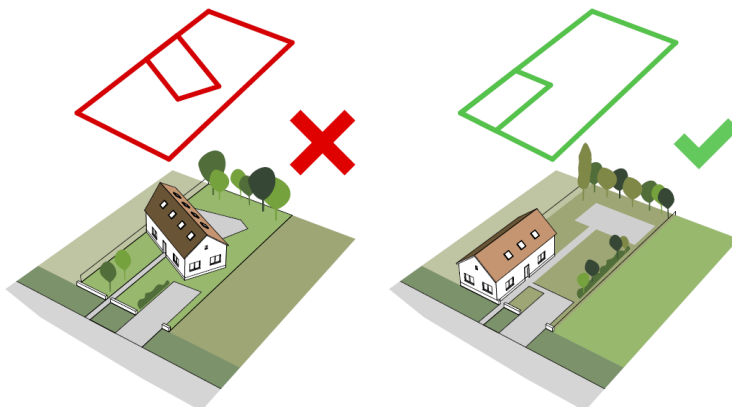
HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

A vegyes településrészen épült épületeknél is kedvelt szín a sárga, amihez gyakran barna kerítés tartozik. A homlokzaton az ablakokat ablakkeretetéssel, stukkó – utánzattal emelik ki. A ház külső megjelenésének szép példája, ha a kerítés, a lábazat az ereszeszkázat, a széldezska és a falfelület harmoniában van egymással, amely akkor érhető el leginkább ha 2, maximum 3 színt alkalmaznak és nem riktó, hanem egymáshoz illő színeket választanak.

MODERN TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS

A modern beépítésű településrészen az előkertes, oldalhatáron álló épületelhelyezés alakult ki. Az előkert mérete utcán belül azonos. Továbbra is tartjuk meg ezt a beépítési módot, nem javasolható a zárt sorú vagy ikres beépítés, mert nem lenne harmonikus az utca kép. Az oldalhatáron álló telepítés kedvez a telekhasználatnak, a lakóépületet természetes növényssávvval elválasztva a hátsó kert gazdálkodásra alkalmassá válik.

ÉPÜLETMAGASSÁG

A településrészen az épületmagasságok jellemzően hasonlóak. Földszint éстетőtér beépítéses épületek épültek ebben a településrészben. A meglévő épületek közé, mellé hasonló épületmagasságot válasszunk, mert a túl magas épület a kialakult utca képbe zavaró lenne, csakúgy, mint a túl alacsony épület.

TETŐHAJLÁSSZÖG

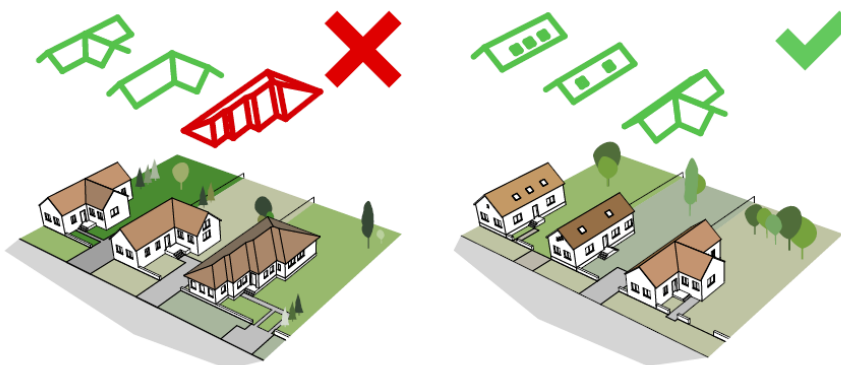

A területen a tetőhajlásszög közel azonos, mert a jellemzően azonos szélességű telken az optimális telekhasználat miatt majdnem azonos szélességű épületek épültek és a tetőtéri helykihasználás is megkövetelte a hasonló hajlásszöget. Javasoljuk továbbra is megőrizni ezt a településképet, a meglévő épületek közé a meglévőhöz igazodó tetőhajlásszög illik.

TETŐFORMA

A településrészen a tetőforma utcára merőleges nyeregtető. Nem jellemző a sátortető, az összetett tetőidom, így javasoljuk, hogy ezt a típust ne válasszák.

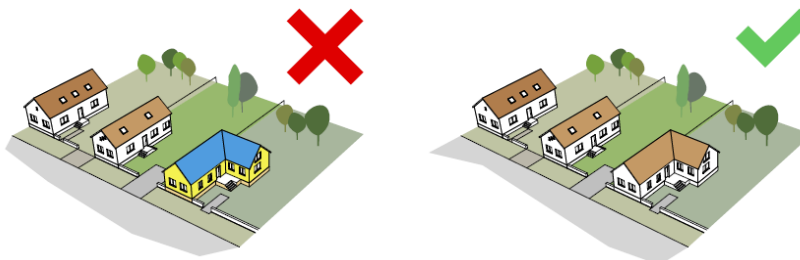
A kialakult rendet érdemes megtartani, mert általa az egységes, hangulatos utcakép megőrzése biztosítottá válik.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

A településrészen jellemzően nem egyforma a színezés, de hasonló színvilággal találkozunk. Kerüljük a túl élénk, rikító színek használatát.

Anyaghasználat tekintetében jellemzően a vakolt, homlokzatfestett fal, vagy kőporozott fal, a jellemző. A tetőfedés tekintetében az égetett agyag cserép fedés a jellemző. Ezeket az anyagokat válasszuk egy esetleges felújítás, vagy új építés esetén is.

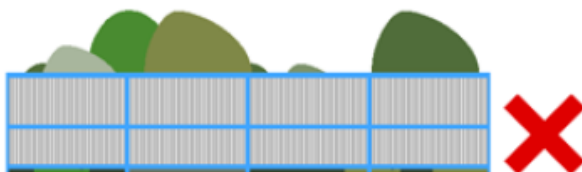

KERÍTÉS

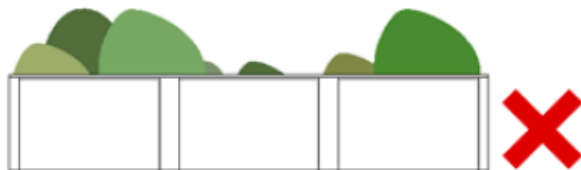
A településrészen az áttört kerítés a jellemző, amit továbbra is meg kell őrizni. Kerüljük a teljesen zárt kerítés építését, valamint a nádszövetborítás sem elfogadható. Kerítés anyaghasználatánál ne használjunk trapézlemez, vagy hullámlemez, mert tájidegen.

A nádszövettel zárt kerítés nem megfelelő.

Ne alkalmazzunk fém hullámlemez kerítést.

A falszerű, teljesen zárt kerítés nem elfogadható, nem jellemző a településrésze.

ÉPÜLETRÉSZLETEK

TORNÁCOK, ELŐTEREK

A modernebb, jellemzően tetőtér beépítéses épületeknél a tornác helyett terasz – előtér funkciójú belépőt alakítanak ki. Jellemzően fedett, vagy részben fedett ez a házrész. Sokszor más anyagú, utólagos fedéssel védekeznek a napsütés ellen és a téli csapadéktól. Egyes esetekben, mint előtér és átmeneti tér funkcióval, máskor a pihenés színtere. Javasoljuk a terasz tetőfedését, korlátját a ház külső megjelenéséhez igazítani.

AJTÓK, ABLAKOK

Pár évvel ezelőtt elterjedt divatirányzat szerint az ablakok keretezésének hangsúlyossá tétele, kiemelése nemcsak stukkóval, de különböző anyaggal is történhet. Nagyon kedvelt a gipszstukkó mellett a különböző kövek, mint homlokzati díszítőelemek alkalmazása.

Sok esetben a nyílászárók körül gipsz díszítést használnak, melyek kiemelkedve a falsíkból mozgalmassabbá teszik a homlokzatot.

Kedveltek a ciklop kövek, kőutánszatók, homlokzati burkolók, melyek kiemelik az ablak keretezést, és sok esetben a ház lábát is visszaköszönnek.

A modernebb épületeknél sok esetben a bejárati ajtó takarva van, hisz tornácról vagy teraszról és fedett előtérből lépünk be. Általánosságban elmondható, hogy jellemzően egyszárnyú hőszigetelt műanyag, vagy fa ajtókat alkalmaznak. Divatos manapság a kazettás ajtó, vagy műanyag osztott kivitelű, díszesebb ajtó. Javasoljuk, hogy az ajtó megválasztásánál a homlokzathoz való illeszkedést vegyük figyelembe.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

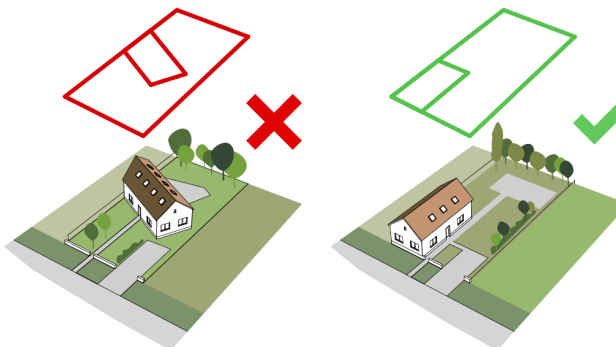

A település egészére, így erre a területegységre is jellemző a visszafogottabb színvilág, a természetes anyagok használata. Nagyon szép példa, amikor harmonizálnak a színek és igyekeznek természetes anyagokat fát, követ használni. Az igényességet mutatja a szépen, ritmikusan alátámasztott árkádos tornác, mely egyúttal a ház díszé. Javasoljuk, hogy homlokzati felületképzésnél ne túl sok színt alkalmazzanak és lehetőleg a településre jellemző sárgás – barnás színvilág domináljon.

KISTELKES ÚJ ÉPÍTÉSŰ TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS

A kistelkes, új építésű településrészen az előkertes, oldalhatáron álló épületelhelyezés alakult ki. Az előkert mérete utcán belül azonos, azonban a zárt kerítés miatt ez nem képez utcaképi elemet. Továbbra is tartjuk meg ezt a beépítési módot, nem javasolható a zárt sorú vagy ikres beépítés, mert nem lenne harmonikus az utcakép. Az oldalhatáron álló telepítés kedvez a telekhasználatnak, a lakóépületet természetes növényzárvánnyal elválasztva a hátsókert gazdálkodásra alkalmassá válik.

ÉPÜLETMAGASSÁG

A településrészen az épületmagasságok jellemzően hasonlóak. Földszintes épületek épültek ebben a településrészben. A meglévő épületek közé, mellé hasonló épületmagasságot válasszunk, mert a túl magas épület a kialakult utcaképbe zavaró lenne, csakúgy, mint a túl alacsony épület.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A területen a tetőhajlásszög közel azonos, mert a jellemzően azonos, alacsony tetőhajlásszögű tetők létesültek és a tagolt alaprajz miatt összetett tetőidom jött létre sok esetben. Javasoljuk továbbra is megőrizni ezt a településképet, a meglévő épületek közé a meglévőhöz igazodó tetőhajlásszög illik.

TETŐFORMA

A településrészen a tetőforma összetett. Nem jellemző a sátoztető, a manzard tető, valamint az utcára merőleges nyeregtető sem, így javasoljuk, hogy ezeket a típusokat ne válasszák.

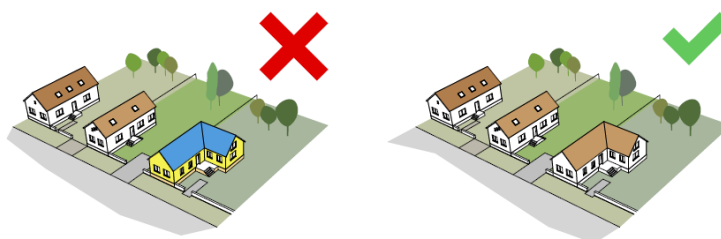
A kialakult rendet érdemes megtartani, mert általa az egységes, hangulatos utcakép megőrzése biztosítottá válik.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

A településrészen jellemzően nem egyforma a színezés, de hasonló színvilággal találkozunk. Kerüljük a túl élénk, rikító színek használatát, mert az utcakép zavarossá válik, a harmonia hiányzik.

Anyaghasználat tekintetében

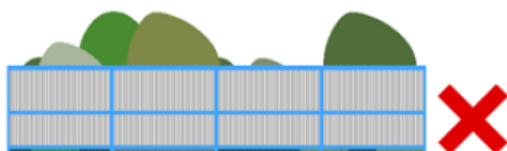
jellemzően a vakolt, homlokzatfestett fal, vagy kőporozott fal, a jellemző. A tetőfedés tekintetében az égetett agyag cserép fedés a jellemző. Ezeket az anyagokat válasszuk egy esetleges felújítás, vagy új építés esetén is.

KERÍTÉS

1. A nádszövettel zárt kerítés nem megfelel

2. Ne alkalmazzunk fém hullámlemez kerítést.

A településrészen a tömör kerítés a jellemző, ami zárttá teszi az épületünket. Lehetőleg ne teljesen zárt kerítést építsünk, hanem a kerítésmezők legyenek áttörtek. Amennyiben zárt a kerítésünk, akkor törekedjünk harmonikus színvilág használatára, valamint a kerítés előtti közterületet ápoljuk és a zöldterület egyfajta átmenet legyen a kerítés és utca között. Kerítés anyaghasználatánál ne használjunk trapézlemez, vagy hullámlemez, és kerüljük a nádszövet alkalmazását mert nem illik a településképhez.

ÉPÜLETRÉSZLETEK

TORNÁCOK, ELŐTEREK

A modern épületeknél a tornác teljesen átalakult új funkcióval, új térkapcsolat jött létre. Sok helyen nem a meleg vagy éppen a téli hideg elleni védekezés miatt építenek tornácot, hanem a benti lakótér meghosszabbításaként fedett vagy nyitott nagy méretű teraszt építenek. Ezek a terek nagy ajtókkal egybenyílnak a belső térrel és mintegy közelebb hozzák a természetet. Az ilyen típusú terasz akkor funkcionál jól, ha nem nagy a szintkülönbség és közvetlen a kertkapcsolat.

Az átalakult tornác sok esetben a ház elé kerül és folytatva a hagyományt oszlopokkal alátámasztott, fedett, jó arányokkal a homlokzatot díszíti, mozgalmassá teszi.

AJTÓK, ABLAKOK

A modernebb házak ablakainál több stílusirányzat is megfigyelhető, egyrészt a népies stílus újra reneszánszát éli és kedveltek a fából készült, zsalugáteres nyílászárók. Sok ilyen épületet Erdélyből származó fafaragók, kézművesek készítenek és a hagyományos motívumokat formavilágot alkalmazzák. Javasolt ilyen esetben egyszerűbb, nem díszített homlokzati falsík, valamint a díszítő motívumok végigvonultatása az épületen, amely akár csak az azonos anyaghasználatot és színvilágot alkalmazva a fa nyílászárókon hangulatossá, egységessé teszi az épületet.

A modern épületeknél ma ismét divatba jött az egyszerű, letisztult formák alkalmazása, amely az ablakokra is igaz. Nincs díszítés, a funkcionalitás az elsődleges. Javasoljuk a nyílászáró méretét a ház, azon belül a helység benapozottságához megválasztani, és lehetőség szerint a nyílászárók a főhomlokzaton szimmetrikus rendben legyenek.

Az ajtók a külvilág felé nyitják meg a házat, ugyanakkor a magánszférát le is zárják. Az ajtó egyszerre elválaszt és beenged, szimbolikus jelentésű.

A bejáratok legtöbbször zártak és a kerítések mögött csak észlelni lehet helyüket. Javasoljuk, hogy a nyílászárók egymással harmonikusan, azonos stílusban készüljenek, így épületünk tetszetős és szép lesz.

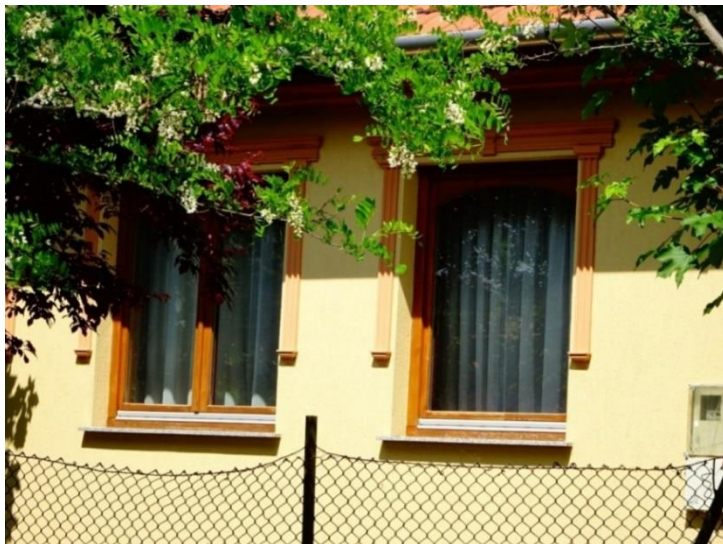
HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

A modernebb épületeknél is kedvelt a sárga – barna kombináció. Sokszor a kerítés hangsúlyosabb, mint a ház, és a takarásból csak kisebb részletek tűnnek elő.

RÉSZLETEK

Tekintettel a települési méretére, helyi sajátosságaira, a részleteket az egész településre vetítve mutatjuk be. Az épületek díszei, értékei a részletek, melyek egy-egy homlokzati stukkót, ablakkeretezést, vagy éppen

nyílászáró részletet, tornác oszlopot jelentenek. Ezek nélkül a részletek nélkül az épület egy lenne a sok közül, de ezek az apró díszítések teszik igazán egyedivé a házakat. Egy-egy szép ablakkeretezés kiemeli a nyílászárót és harmonikussá teszi a megjelenést.

A régi épületek szép homlokzati díszei nemcsak az adott épületet díszítik, de a település számára is egyedi hangulatot adnak. A mai iskola szép homlokzati részlete a múlt tanúja.

KERÍTÉSEK

A kerítések a település különböző területegységein ismétlődnek, hasonló kivitelű, anyaghasználatú magasságú példákkal találkozunk, így a település egészére vetítve mutatjuk be azokat.

A kerítések Szászberken többfélék, azonban utcán belül magasságuk közel azonos és áttört kivitelűek. Anyaghasználat szerint találkozunk fémkerítéssel, falazott vagy beton lábazatú fémkerítéssel, de megfigyelhetünk olyan kerítést, ahol a beton lábazatot és oszlopok között fa pallók töltik ki. Kerítésünk lehetőleg áttört, az épülethez illő színvilágú és a szomszédos kerítésekhez alkalmazkodó magasságú legyen.

Falazott oszlopos kerítés, ahol a lábazat és az oszloptest kőborítást kapott, a kerítésmező pedig gyalult deszka elemekből készült. A viszonylag zárt kerítés tetején lévő cserépsor lezárja és ki is emeli a kerítésmezőt.

Több esetben találkozunk élőszövény kerítéssel, amikor vagy kerítés helyett, vagy kerítés elé van nyírt szövény ültetve. A ház ezáltal környezetbe simulóbbá válik. A rendezett utcaképhez azonban hozzátartozik a szövény ápolása, nyírása, ezáltal egységes megjelenésű és azonos magasságú lesz.

Modern fém kerítés, mely egyszerre elválasztja és láttatni engedi a kertet. A vékony fém pálcák légiesek, funkciójukat betöltik, ugyanakkor szabad tér érzetet keltenek.

Mívesen kialakított kerítés, fém – fa kombináció, mely nagyon dekoratív. A fém betét bepillantást mutat a kertbe, és különleges díszítésével a ház különlegessége.

KERTEK

Az utóbbi években országszerte, így Szászberken is átalakult a kertkultúra. Míg régebben a vidéki településeken elterjedt volt a kertművelés, a háztáji konyhakert és az állattartás, addig mára átalakultak a falusi udvarok. Különösen így van ez Szászberken, amely települést Szolnok kertvárosának is nevezhetjük, hiszen sokan kiköltöztek ide, a városi életformával együtt. A különböző településrészekben nem alakultak ki különböző kertkarakterek, ezért a teljes település szempontjából tekintjük át azokat. Jellemzően a kertek nagy része inkább pihenő és dekor kert, mint haszonkert. Az előkerteket rendszerint virágoskertként használják és sok esetben az oldalkertet és van ahol az egész kertet füvesítik és cserjékkel, bokrokkal egyéb díszítő növényekkel ültetik be.

Kertünk művelésénél törekedjünk a harmóniára, legyen esztétikus, rendezett a kert kialakítása.

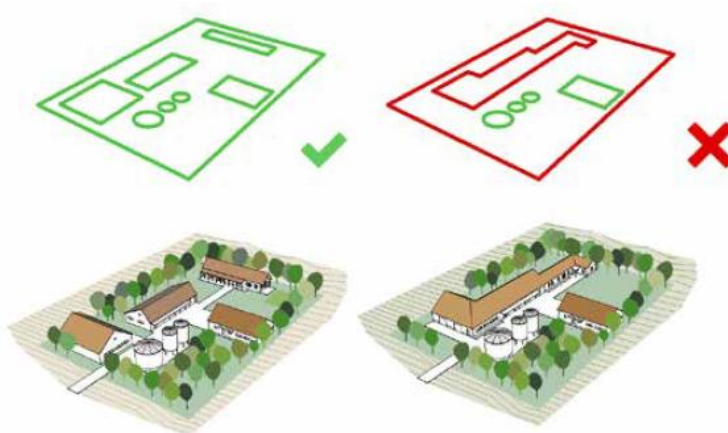

KÜLTERÜLET – ALSÓ - SZÁSZBEREK

A külterületre vonatkozóan, miután néhány házról, házcsopotról beszélünk csak a telepítés, magasság, tetőhajlásszög, tetőforma és szín szerint adunk ajánlásokat.

TELEPÍTÉS

Szászberek külterületi lakott helyén az oldalhatáron álló, vagy szélesebb telek esetén a szabadon álló épületelhelyezés a jellemző.

ÉPÜLETMAGASSÁG

A külterületen jellemzően földszintes épületekkel találkozunk.

TETŐHAJLÁSSZÖG

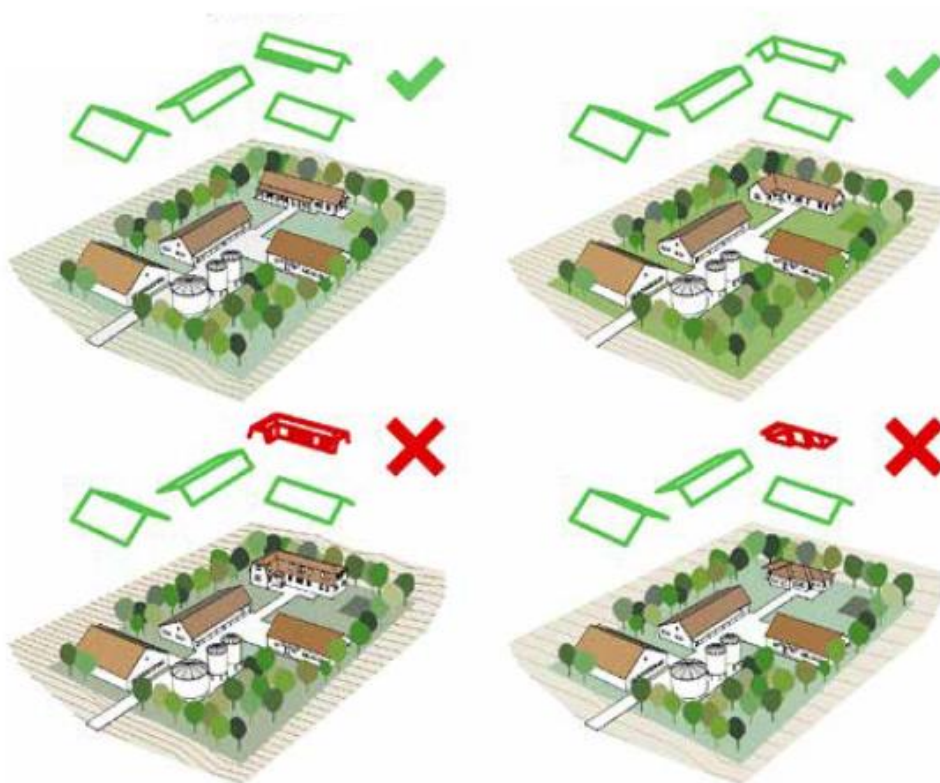
Jellemzően magastetős 40-45 fok körüli épületek épültek, és az állattartó épületek is hasonló tetőhajlásszögűek. Továbbra is folytassuk ezt a hagyományt, a lapostetős és alacsony hajlásszögű tetővel épített épületek nem elfogadhatók.

TETŐFORMA

A merőleges nyeregtető alakult ki, melyet jellemzően falazott oromzattal zárnak le.

A nyeregtetős tetőforma az elfogadott, ne alkalmazzunk túlságosan tördelt tetőidomot.

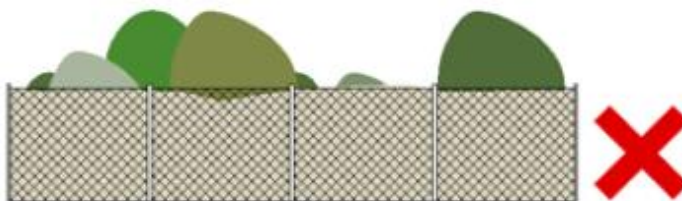

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

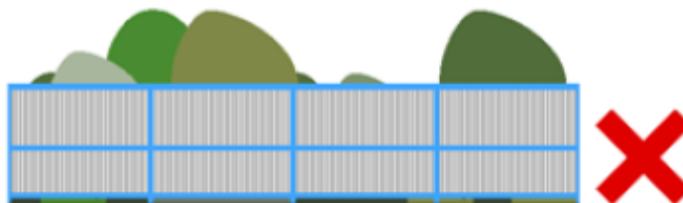
Szászberken a külterületen a tájképvédelem és a tájbaillesztés miatt lehetőleg fehérre meszelt, vagy világos színű falazat legyen. Ne alkalmazzunk színes falazatot, lemezfedést vagy palafedést.

KERÍTÉSEK

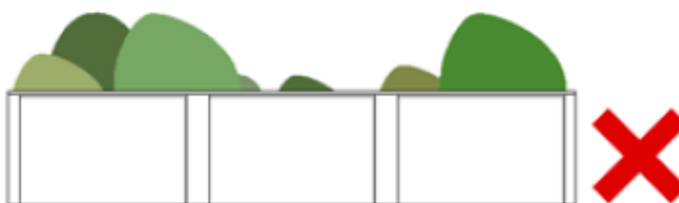
A külterületen, Alsó – Szászberken jellemzően deszka kerítések épültek, ahol a kerítés oszlopok és mezők is fából készültek, sötétbarnára festve, vagy lenolaj kencével átkenve.

A nádszövettel zárt kerítés nem megfelelő.

Ne alkalmazzunk fém hullámlemez kerítést.

A falszerű, teljesen zárt kerítés nem elfogadható, nem jellemző a tájra.

A falazott oszlopos, lábazatos kerítés nem ide illő, ne alkalmazzuk.

5.2 KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA

Szászberek sajátosságából adódóan az utcák hasonló karakterűek, így ennél a fejezetnél általánosságban mutatjuk be a közterületeket.

Tér csak a központi részen alakult ki, a teresedések nem jellemzőek.

UTCÁK, TEREK

Szászberek utcáit járva megfigyelhetjük a jellemző beépítési módot, az épületmagasságokat a homlokzatok sokféleségét. A közterületek tervezésekor is alkalmazkodjunk a meglévő adottságokhoz, jellemző homlokzatmagassághoz, tetőformához. A rendezett utcakép a település díszé. Nagyon fontos a gondozott utcák, terek látványa, mert ettől élhető és szerethető egy település. Gondosan válogassuk ki és ápoljuk az utcákon, tereken lévő növényzetet, mert ez egyúttal az ott lakók környezetük iránti igényességét is jelenti.

Jó ötletekkel, egyedi díszítéssel különös hangulatot varázsolhatunk az utcának. Nemcsak a komfortérzetünk lesz ezáltal jobb, hanem így érezhetjük otthonosnak és igazán magunkénak a települést.

Sokszor a kerítés előtti közterületet ápolják, gondozzák, így az épületük környezetbe illesztése sokkal szebb, egy kulturált esztétikus települési környezet jön létre. A közterületi utcaszépítésnél ügyeljünk arra, hogy az utcában egységes zöldfelület jöjjön létre, lehetőleg a csapadékvíz elvezető árkokat tartsuk karban, hogy funkciójukat el tudják látni és olyan élő vagy egynyári növényeket válasszunk, amelyek a klímát jól bírják, dekoratívak és az utcadíszítés eredményeként mindig legyen virágzó növény a zöldterületen.

A községháza előtti rendezett tér díszei a rózsalugasok, melyek egész nyáron folyamatosan virágozva kellemes hangulatot teremtenek.

Ugyancsak a központi teret díszíti a nagy Magyarország dekorkövekből szépen kirakott térképe, mely üde színfoltja a gondozott gyepeknek.

A közelmúltban kialakított Kohner tér díszköves rendezvénytere a frissen telepített sövénnnyel és gyeppel folyamatosan formálódik, szépül.

6. JÓ PÉLDÁK: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK, KERÍTÉSEK, KERTEK, ZÖLDFELÜLETEK

ÉPÜLETEK

A jó példák között néhány olyan szászberki példát emelünk ki, mely épületek környezetbe illők, visszafogott színvilágukkal nem tűnnek ki, azonban harmonikus megjelenésük, rendezett környezetük, több esetben a településre jellemző, anyaghasználatuk és formai megjelenésük példaértékű.

Sok esetben nemcsak az új épületek lehetnek szépek, hanem a több évtizeddel ezelőtt épült akár típus épület is lehet jó példa, ha karban van tartva, rendezett és a környezetével együtt egy kellemes települési környezetet mutat.

Jól megválasztott színben harmonizáló kerítés és homlokzat egységes külső megjelenést eredményez.

Gondozott közterület és előkert nagymértékben kiemeli az épületet, harmonikus képet tükröz.

A virágzó növények mindig kellemes színfoltjai a környezetnek. Egy-egy ízléses, jól megválasztott növény szemet gyönyörködtető.

Az együtt megtervezett épület és kerítés jó példája, amikor az épület színei a kerítés lábazatán visszaköszönnek.

7. JÓ PÉLDÁK: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK, EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK

Szászberken a sajátos építményfajtákhoz soroljuk a reklámhordozókat, a közterületi hirdetőfelületeket, a közlekedési építményeket, hírközlési építményeket, a megújuló energiaellátás építményeit.

A településen kevés a reklám és hirdetőtábla, és nem is kívánatos hívalkodó hirdetőeszközök elhelyezése. A reklámtábla legyen környezetbeillő, lehetőleg természetes anyaghasználatú és szépségével tűnjön ki, ne pedig hívalkodjon.

Az egységes utcanév és intézmény név táblák nemcsak dekoratívak, de informatívak is.

Szászberken a tájékoztató, idegenforgalmi táblák kialakítása legyen egységes, lehetőleg fából készüljön és a tájékoztatás ne legyen kirívó, csak figyelemfelkeltő. Külterületen világító táblákat ne alkalmazzunk, mert tájidegen és megzavarja a környék állatvilágát.

A külterület védett szakaszain továbbra is kerülni kell a nagy hirdetőtáblák elhelyezését, a kilátás és rálátás megőrzésére kell törekedni.

A külterületen a meglévő természeti értékek megőrzése a vonuló madarak védelme érdekében nem kívánatos villódzó, világító reklámtáblák elhelyezése. Amennyiben tájékoztató tábla, ismertető tábla kerülne elhelyezésre, akkor csak természetes anyagból készülő, környezetbeillő táblát válasszunk.

A műszaki berendezések közül a klíma kültéri egységét, amennyiben műszaki lehetőség van rá az épület tetőterében, vagy a hátsó homlokzaton helyezzük el.

Amennyiben lehetséges ne telepítsünk parabola antennát, vagy az épület hátsó, esetleg az oldalsó homlokzatára tegyük. Amennyiben lehetséges oldalsó homlokzaton történő elhelyezésnél ne legyen a homlokzat kirívó része.

Napelem elhelyezése tetősíkra lehetséges, lehetőleg a hátsó oldali, vagy udvari tetőfelületre telepítsük.

Szászberek településarculatának megőrzése során vegyük figyelembe a meglévő épített és természeti értékeket, azok környezetét, melyek meghatározzák a településképet.

Új épület építése vagy felújítás során javasoljuk a kézikönyv átlapozását és a jellegzetes karakterek megőrzését, az utcakép figyelembevételét és az építészeti ajánlások megfontolását.

Megrendelő:

Szászberek Község Önkormányzat Képviselő – testülete

Készítette:

Kiszelovics és Társa Településtervező Kft.
Kiszelovics Ildikó településmérnök, városépítési, városgazdasági szakmérnök
Kiszelovics Attila

Főépítész:

Kiszelovics Ildikó

Felhasznált irodalom:

- Szászberek Község honlapja
- Adatok Szolnok Megye Történetéből (Szolnok Megyei Levéltár kiadványa)
- Hatályos településrendezési terv vizsgálati és alátámasztó munkarésze
(tervező: Kiszelovics és Társa Településtervező Kft.)
 - Helyi értékvédelmi vitsgálat
- TAK egyeztető felület építészeti útmutató ábrái (Lechner Tudásközpont)
 - Magyarországhely minta településképi arculati kézikönyv

A fényképfelvételek:

2017. április - június hónapban készültek

Készült:

2017. július - december hó